

Author: RÁTGÉBER, László

Title: PRAISE OF DURABILITY = A TARTÓSSÁG DICSÉRETE

Citation: Metszet, Vol 17, No 3 (2026), pp 10-17, DOI: 10.33268/Met.2026.3.1

<https://doi.org/10.33268/Met.2026.3.1>

Received: 17 April 2026

Accepted: 04 June 2026

Published: 01 July 2026

FÜGEFA EVANGELICAL KINDERGARTEN, BUDAPEST, HUNGARY;
ARCHITECTS: SZABÓ, Árpád; VIZER, Balázs

The recently completed Fügefafa (Figg Tree) Kindergarten in Budapest, exemplifies high-quality educational design in Hungary despite severe budget and sustainability constraints. The project utilizes a "durability" framework, characterized by a light-filled, transparent, and functional space that creates a lasting, nurturing environment for the community.

A TARTÓSSÁG DICSÉRETE

FÜGEFA EVANGÉLIKUS ÓVODA | BUDAPEST, KELENFÖLD

Míg a nívós, kisléptékű középületek sora sokáig szinte kizárólag Nyugat-Európa kiváltsága volt, az elmúlt években sorra jelennek meg színvonalas, előremutató óvodák hazánkban: ezen épületek sorát erősíti a Czirják Szabó Kft. és a Zacc Építésziroda által jegyzett 11. kerületi Fügefafa Kelenföldi Evangélikus Óvoda is.

- 01 Az épület homlokzata az utcára néző nagyméretű földszinti ablakokkal és mozgatható árnyékolókkal
- 02 Az oldott tömegű óvoda főbejárata

Pedagógusként munkahelyünknek tudni és „null kilométerrel” birtokba venni egy ilyen épületet igazán kivételes élmény. Talán a legelső benyomás, ami a hozzánk érkezőt éri és mi is mindannyian szeretjük, ahogyan az épületbe árad a fény, bevilágítva mindent. Gyakran még most is rácsodálkozunk, mikor azt hisszük, hogy felkapcsolva maradt a villany a gyerekmosdóban, és közben dehogy... csak a bevilágító űz velünk tréfát. A transzparencia, amit a szellős, átlátható terek, üvegfelületek nyújtanak, hozzájárul a kiegyensúlyozott harmonikus érzéshez a mindennapokban. Szeretjük a színeket, amik meghatározzák a csoportjainkat, és finoman visszaköszönnek az óvoda egyéb tereinek felületein is, valamint a játszódvarral való természetes kapcsolódásra is érték-ként tekintünk. Örömmel tölti el a közösségünket, hogy ilyen szép környezetben dolgozhatunk a gyermekekért nap mint nap. | Zelenák Tímea óvodaigazgató

02

ÉPÍTÉS | ARCHITECT
Szabó Árpád DLA, Vizer Balázs

FOTÓ | PHOZO
Fenes Tamás DLA

SZERZŐ | AUTHOR
RÁTGÉBER László

—Az épület számos módosítással készült el, melyeket a szigorú költségkeretek és a fenntarthatósági előírásoknak való megfelelés szültek. Ez utóbbi kérdésköre a 2020-as évek derekára olyan építészeti, koncepcionális formáló erővé alakult, amely alkalmanként képes más, hagyományos tervezési elveket is háttérbe szorítani. Bár jelentősége megkérdőjelezhetetlen, Magyarországon mégis félrevezető lehet a fenntarthatóságot a szó szoros értelmében építészeti szempontként kezelni: sajnos itthon erőforrások és a megfelelő iparágak hiánya miatt a probléma sokszor mindössze épületenergetikai kérdésekre szorítkozik.

—Az osztrák Baumschlager Eberle iroda motója, a „nur Architektur, die geliebt wird, lebt lange”, [1] avagy „csak az az építészet él sokáig, amit szeretnek”, tovább árnyalja a téma egyértelműségét. Elsőre persze közhelyesnek tűnhet az állítás, azonban, ha a mondat mögé helyezzük az iroda által tervezett fenntarthatósági és építészeti szempontból egyaránt magas színvonalú épületek sorát, mélyebb igazságokat fedezhetünk fel. Az ökológiai megfontolások nem feledtetik el, hogy az építészet elsősorban kulturális tevékenység, [2] egy egyházi óvoda esetében a kulturális-közösségi rétegeknek pedig különösen erőteljesen kell kirajzolódnia. Azt megítélni, hogy a vizsgált épület hosszú távon fenntartható,

03

A fügefa több mint egy növény. Szimbólum, ami túlmutat korokon, és éppen úgy érvényes a mában, mint a bibliai könyvek születésének korában. A Szentírásban úgy jelenik meg, mint ami védelmet és árnyéket biztosít, levele eltakar, gyümölcse táplálékot ad, ágai között el lehet bújni. A kelenföldi evangélikus templom kertjében áll egy öreg fügefa, régi idők tanúja. Ez a növény a Fügefa óvoda névadója. Ahogyan a templomba járó családok életében stabil pontként áll a kert közepén a fa, úgy állhat a Fügefa óvoda épülete biztos bázisként az óvodába érkezők mindennapjaiban. | Dr. Gáncs Tamás, a Kelenföldi Evangélikus Egyházközség igazgató lelkesze

jól használható, szerethető lesz-e, egyelőre korai, mindenesetre, a látott tapasztalatokat BREEAM indikátoroknak való megfelelés helyett a tartósság felől rendszerezve közelebb juthatunk az igazsághoz.

— Cságoly Ferenc Három könyv az építészetről sorozatának utolsó kötetében a tartósság egyik szükséges alapelemének nevezi meg a többletet, anyagi és szellemi vonatkozásban egyaránt. Kiemeli továbbá a harmónia jelentőségét, az épület és környezete között legalább annyira, mint az épület egységén belül. [3]

— Anyagi többletet igencsak nehéz napjainkban megvalósítani, mind az ökológiai tudatosság szempontjai, mind a feszítő beépítési paraméterek, mind a megrendelői takarékoság, mind pedig az építőanyagok árának változása is a megfontolt, szükséges minimum elvét követeli meg az építészeket. Az óvoda vakolt hőszigetelő rendszerű vázkerámia falazatú, monolit vasbeton födémekkel, e tekintetben teljesen következetes,

költséghatékony megoldás. A Cságoly által említett szellemi többletet annál inkább tetten érhetjük az épületben. Jelenlétéről már az óvoda neve tanúskodik, a fügefa a Bibliában is rendszeresen visszatérő motívum, a névválasztás azonban ennél személyesebb okokból született: a kelenföldi evangélikus gyülekezet templomkertjében álló fügefa évtizedek óta része a csoport életének, szemtanúja a fiatal generációk felnőtté válásának. [4] A végeredményt természetesen nagyban formálta a tervezés során mindvégig aktívan jelen lévő Rózsabokor evangélikus óvodafejlesztési program, valamint a csaknem hat éve futó, megvalósíthatósági tanulmánnyal induló, alapos elméleti előkészítés is. Ez a hosszas folyamat lehetőséget adott arra, hogy a tervezők érvényesítsék azt a magas szintű, pedagógiai is érzékeny építészeti minőséget, amely korábbi megépült óvodáiknál már jellemezte őket. Szabó Árpád és Csanádi-Szikszay Györgyi egy, a társtervezők által jegyzett másik, frissen elkészült óvodát elemző

04

- 03 Az udvarra néző shed-tetős csoportszobák
04 Átlátás a nagyméretű hátsó udvarba a főbejáraton keresztül

kritikájukban úgy fogalmaznak, hogy a ház „egyszerre járul hozzá a közösségi értékekhez, valamint szövi tovább a települési identitást finoman komponált falusi léptékével, így biztosítva a felnövekvő nemzedéknek a szemléletformáló épített környezetet.” [5] Bár a Fügefa Óvoda esetében a helyszín nem egy finom falusi szövet, hanem Kelenföld sűrű, ipari területek és óriás iroda- és lakóberuházások közötti lakótelepi valósága, az alkotói szándék és a szellemi többlet változatlan.

—E ponton érdemes rövid említést tenni az épület megformálását befolyásoló tényezőkről: a szerény méretű telek szabályozási paraméterein túl nagyban meghatározta az épület helyét a telek alatt futó távhővezeték, mely a déli telekrészen követelt meg kompromisszumokat. Mindezek ellenére a végeredmény egy logikusan működő, városszövetbe

szervesen illeszkedő beépítés lett. A szomszédban álló óvoda beépítési vonalához képest a ház közelebb lép az utcához, növelve a hátsó udvar méretét, a kiszabályozott előkert határán helyet foglalva kellően mély megérkező teret létrehozva maga előtt. Az óvoda a telken lévő egykori bölcsőde helyére épült, ennek köszönhetően az udvar nagyméretű hársfái is érintetlenül maradhattak, így az óvoda lakói idén tavasszal terebélyes fák körül, kellemes árnyékban futkározhatnak az egybefüggő kertben. Azonban sem a sűrű lombkoronák, sem a csoportszobák előtti – a tervekhez képest jóval puritánabb – textilárnyékolók nem kárpótolják maradéktalanul az épülethez kapcsolódó fedett-nyitott terek hiányát.

—A ház törtfehér színű, visszafogottan strukturált vakolatú homlokzatát minden irányba játékosan

04

01

02

05

A kelenföldi óvoda terveivel találkozáskor az első benyomásom, hogy ez egy „európai színvonalú” óvoda lesz, és milyen jó, hogy a panelházakból egy ilyen létesítményre lehet majd fentről lenézni. A vicces a dologban az, hogy az egyik lakótól pont a lenézés élményére érkezett panasz: a tető-felülvilágítók napfényt tükröző hatása és egy homlokzati lámpa bevilágító fénye zavarta őt a lakásából kinézve, amit orvosolni kellett. | Bonifert Zoltán, műszaki ellenőr

elhelyezett, különböző méretű és formájú ablakok teszik változatossá. A kert felé néző, egybefogott nagyméretű nyílászárók a csoportszobák oldalához tapadva követik le a tömeg ritmusát, a megérkezés felől e következetesség már kevésbé érzékelhető: ugyanazon a homlokzaton egyszerre van jelen parapet nélküli nagy üvegfelület, sávablak, felületszerű lyukarchitektúra és lépcsőházat jelölő körablak. Az utca felőli földszinti nyílászárók pasztellzöld eltolható árnyékolókat kaptak, amelyek azon túl, hogy a feltárulkozás látványát erősítik, az óvodások számára is lehetőséget kínálnak, hogy interaktív módon kapcsolatba lépjenek a házzal.

—Az épület a déli végében lévő bejáratánál csupán néhány méter szélesre szűkül: az érkezőket a kapuval szemben elhelyezett üveg nyílászárókon

keresztül feltárulkozó udvar látványa fogadja, mely egyrészt a gyors kertbe jutást segíti, másrészt pedig az amúgy igen mély épület tömegét jól esően felszakítja.

—Az előtérből az épület fő terei két szint belmagasságú, felülvilágított közép folyosóra fűződnek fel. E kialakítás helytakarékos, tájolás szempontjából ideális, használat szempontjából konzekvens. A számos költségcsökkentésen átesett épület központi terében érződik igazán, hogy a téri élménynek nem szükséges feltételei a minőségi burkolatok, mobiliák: a szerény anyaghasználatú és berendezésű teret egyszerű építészeti gesztusok lazítják fel, a csoportszobák, a lakótelep és az ég felé való nyitással a közép folyosó egy fényes, étellel teli, környezetével kommunikáló, óvodások

05

09

07

06

- 05 Az óvoda központi tereként szolgáló, minden irányba kiszakadó fényes közép folyosó, előtérben a főbejárattal, háttérben a kiszolgálóterekkel
- 06 A csoportszobák és a közép folyosó között elhelyezkedő felülvilágított öltözők

száma grandiózus, építész számára mértéktartó térére alakul át.

—Az épület déli szárnyában a mellékfunkciók (konyha, mosoda, kültéri mosdó) és az emeletre vezető lépcső található. A felső szinten az épületen végigfutó, a nagy belmagasságú közép folyosóval egy légterű – ezáltal igencsak fényes – folyosóról nyílnak a kiszolgáló helyiségek: irodák, öltözők, raktárak, gépészet. A program mérete ugyan nem tette lehetővé egy földszintes óvoda kialakítását, de a funkciók effajta elrendezésével elkerülhető lett a lift beépítése, amely számottevően csökkentette az építési költségeket.

—Az északi irányú folyosó utca felőli oldalán – az emeleti terek alatt – helyezkednek el az óvodások másodlagos terei: a tornaterem, a fejlesztők, valamint az orvosi szoba, így valamennyi

csoportszoba keleti tájolással, intenzív kertkapcsolattal valósulhatott meg. A kettesével egybenyitható csoportszobák közös öltözővel rendelkeznek, amelyek annak dacára, hogy az épület középső traktusában vannak, a fényes közép folyosónak és az öltözőszekrények felett elhelyezett felülvilágítóknek köszönhetően még egy komor januári reggelen sem igényelnek mesterséges világítást.

—A csoportszobák egyenként megformált, félnyereggetős tömegek, karakteres elemei az épület egészének, eltolt sorolásuk megtöri az udvari homlokzat monotonitását. A tömegek egyharmadában kiemelt, shed-tetős felülvilágítók a belső tereket megtöltik fénnel, kellemesen osztják azokat alacsonyabb és magasabb belmagasságú részekre. A felülvilágítók fedése (magastetős

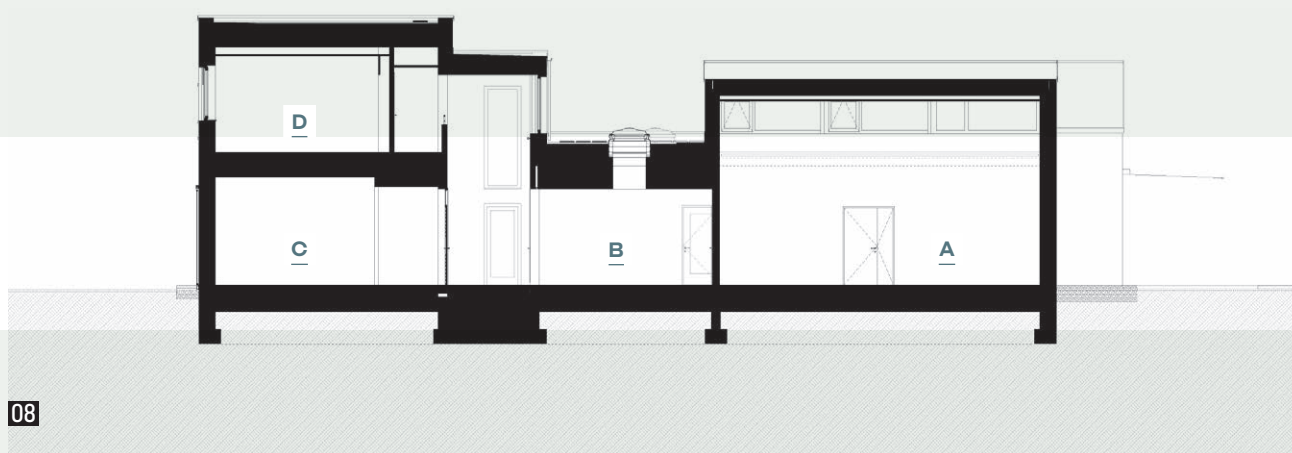
06

03

08

07

08

- A | Csoportszoba
- B | Öltöző
- C | Fejlesztő
- D | Teakonyha

részekre felfutó PVC-burkolat) esztétikai megjelenésben azonban alulmarad az épület többi részéhez képest, az épület ötödik homlokzatán csakugyan tetten érhető a felülvilágítók kialakításának bizonytalansága. A változó magasságú tördelt tömegek és a rajtuk elszórt, eltérő geometriájú felülvilágítók látványa túlságosan diffúz képet mutat a környező panelházak lakói számára.

—Összegzésképpen elmondható, hogy az épület belső működése logikus, gazdaságos és harmonikus. A megvalósulást nehezítő, szigorú anyagi kereteket okos építészeti eszközökkel formált

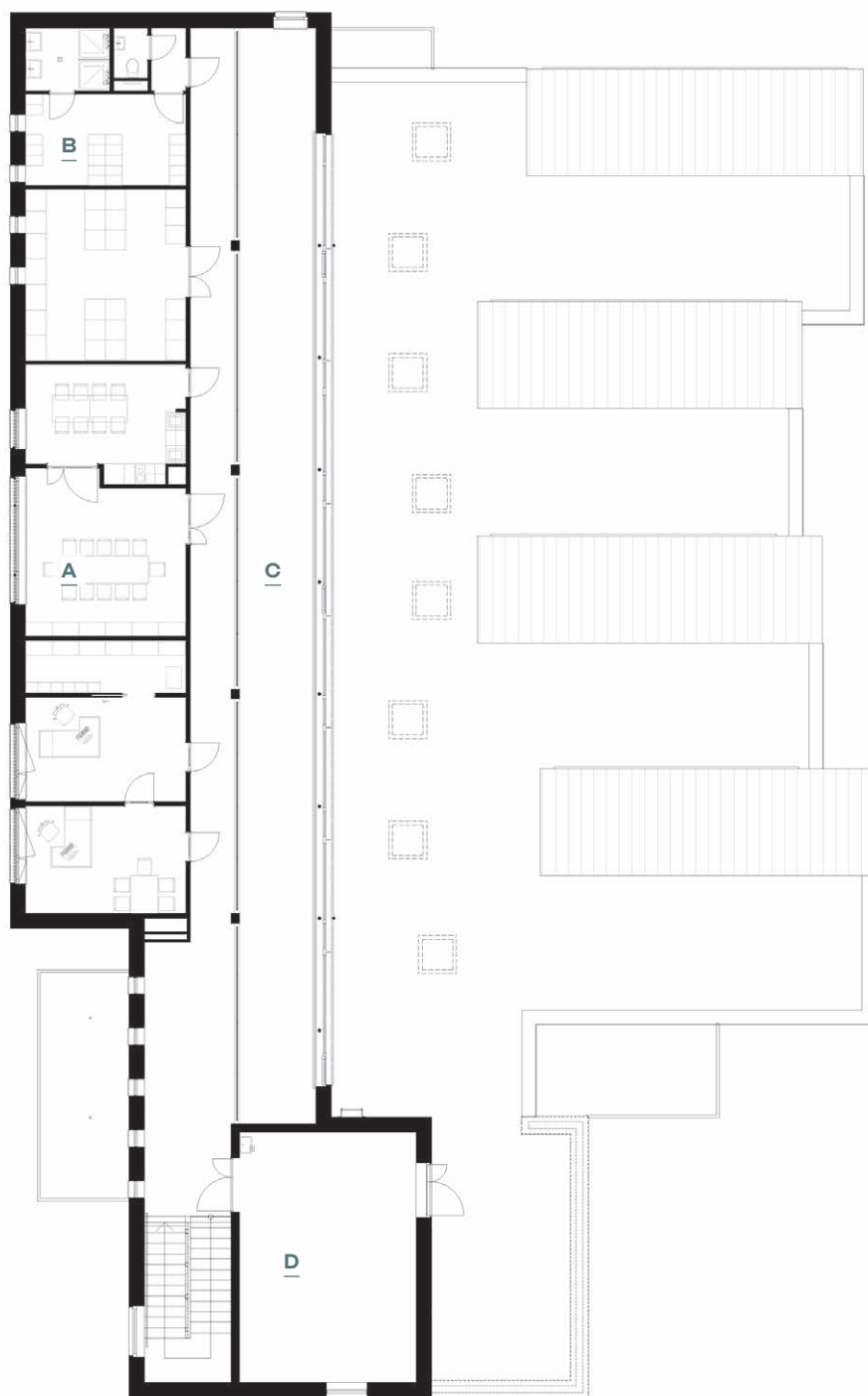
terek játékonnyan elfeledtetik. A megfelelő tájolás, a sok természetes bevilágítás, a kompakt térszervezés, vagy a fákat megóvó telepítés mind átgondolt építészeti válasz a fenntarthatóság kérdésére. A lakótelepen sétálva az óvoda természetesen simul bele környezetébe. A tartósság zálogát az a szellemi többlet és ez épület belső térkapcsolatainak nagyvonalú kezelése adja, amely minden kompromisszumával együtt is képes volt egy emberközpontú, inspiráló közeget teremteni a gyerekek számára.

IRODALOM / REFERENCES

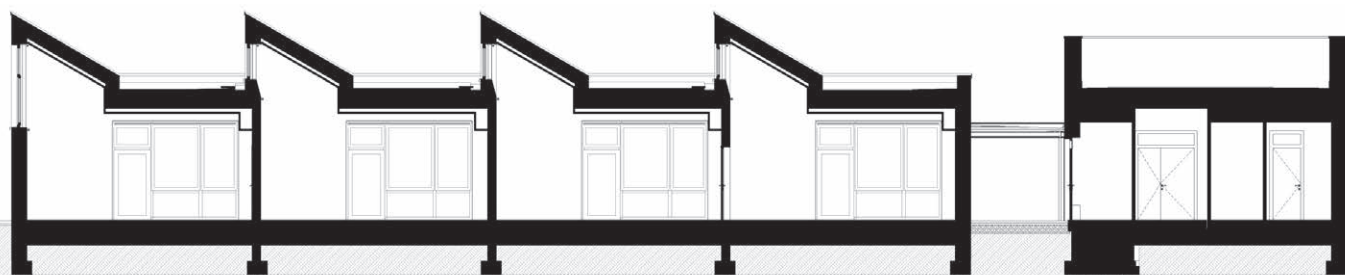
- [1] Nerdinger, Winfried: Baumschlager-Eberle 2002-2007: *Architektur* | Menschen und Ressourcen / Architecture | People and Resources, Birkhäuser, Basel 2007.
- [2] Zsanett, Fördős: „Az építészet kulturális dimenziója érdekel”, *Octagon* [online], 2019-02-20, hozzáférhető: <<https://www.octagon.hu/epiteszet/az-epiteszet-kulturalis-dimenzioja-erdekel/>> [utolsó belépés: 2026-04-02].
- [3] Cságoly, Ferenc: *Három könyv az építészetéről 3: A tartósság*, Akadémiai Kiadó, Budapest 2014.
- [4] Stifner-Kóháti, Dorottya: „Régi fügefáka új hajtása: Evangélikus óvoda nyílik Kelenföldön”, *Evangélikus* [online], 2025-02-21, hozzáférhető: <<https://www.evangelikus.hu/hireink/interju/regi-fugefa-uj-hajtasa-evangelikus-ovoda-nyilik-kelenfoldon>> [utolsó belépés: 2026-04-03].
- [5] Csanádi-Szikszay, Györgyi-Szabó, Árpád: „A mindennapok ölelése: Jó Pásztor Óvoda, Budakalász”, *Metszet*, Vol 16, No 4 (2025), pp 13-17.

ÉPÍTÉS TERVEZŐK: Szabó Árpád DLA (Czirják Szabó Kft.) / Vizer Balázs (Zacc Építésziroda Kft.) | ÉPÍTÉS TERVEZŐTÁRSAK: Bors András, Cseh András, Lasztóczy Péter (Zacc Építésziroda Kft.) | STATIKA: Bencze Zoltán, Kozák Szabolcs (CÉH Zrt.) | ÉPÜLETGÉPÉSZET: Sami Zinaeddin (HVAC-Sol Kft.) | ERŐSÁRAM, AUTOMATIKA: Böjte Ferenc (Ric Kft.) | ÉPÜLETSZERKEZETEK: Polarecki Tamás (Optimum Detail Kft.) | TŰZVÉDELEM: Lakk József | KONYHATECHNOLÓGIA: Kaszab Piroska | KERTÉSZET: Náday Brigitta | DENDROLÓGIA: Szabó Krisztina | ÚTTERVEZÉS: Wettstein Miklós | KÖZMŰ: Hanczár Gábor (Kész Kft.) | AKADÁLYMENTESÍTÉS: Sallai-Pozsonyi Éva | GEODÉZIA: Sümegi Ferenc | BERUHÁZÓ ÉS FENNTARTÓ: Magyarországi Evangélikus Egyház | PROJEKTMENEDZSER: Benyó Balázs, Evangélikus Fejlesztési Iroda | KIVITELEZŐ: Csomádi Építő Kft. (Kirschner Tamás) | MŰSZAKI ELLENŐR: Bonifert Zoltán

Emeleti alaprajz

- A | Pedagógusi helyiségek / adminisztráció
- B | Kiszolgálófunkciók
- C | Légtér
- D | Gépészet

Metszet